

גליון 302
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרית בתמינה

סיפורי חז"ל

הבייתוסים טענו, כי חג השבועות חל כל פעם למחרת השבת ביום ראשון בשבוע. והוכיחו דבריהם מן הנאמר בתורה 'וספרתם לכם ממחרת השבת'. נלחם בהם רבן יוחנן באמרו אליהם, שוטים, מנין לכם שכדבריהם כן הוא? לא ידעו להשיבו דבר ונאלמו. ואולם זקן אחד נענה ואמר, כידוע היה משה רבנו אוהב ישראל, על כן קבע שעצרת תחול אחר שבת כדי לענג את ישראל בשני ימים טובים. אמר לו רבן יוחנן, אם כן מדוע הוביל משה רבנו את העם במדבר ארבעים שנה במקום להוליכם מיד לארץ ישראל מהלך אחד עשר יום? כנאמר 'אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר' אמר לו אותו זקן, רבי בכך אתה פוטרני? ענהו רבן יוחנן שוטה, כלום לא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה בטלה שלכם, בתורתנו כתוב לאמור 'תספרו חמישים יום', ועוד כתוב 'שבע שבתות תמימות תהיינה' והרי סתירה, שהרי שבת תמימה נקראת זו שמתחילה ביום ראשון ומסתיימת בשבת. אלא שאם חל יום טוב ראשון של פסח בשבת, הרי שבע שבתות תמימות תהיינה חל באמצע השבוע, אזי תספרו חמישים יום.

(מנחות מ"ה א)

פרשת השבוע

סגולה ושמירה בטוחה

מסופר על הרה"ק בעל 'תפארת שלמה מראדומסק' זיע"א, שפעם אחת בא אליו רב גדול בתורה קודם הפסח, ונתן לו פיתקא והזכיר שם, שיה"ר שלא יכשל ח"ו בהוראות חמץ בפסח בשאלות בני עירו. אמר לו הרבי, שיראה ללמוד ולסיים כל השו"ע של הלכות פסח מהחל ועד כלה, וזה יהיה לו סגולה ושמירה בטוחה שלא תבוא לו שאלה. והרב היה עומד משתאה ושאל: מה זאת? מה שייכות זה לזה? והסביר לו הרה"ק מראדומסק: הענין באלו הדברים, תדעו כי הדין בשו"ע מבקש ומתחנן עצמו בשמים ממעל שנלמדהו, ומי שאינו לומד הדין בשו"ע, הלא הדין עומד וצווח בשמים ומבקש שנלמוד אותו, וטוען 'למדנו רבינו מה עושין בשמים. עי"ז מכריחים אותו בע"כ ומזמינין משמים שאלות שונות כדי שעי"ז יתגלגל הדבר שנלמוד

את הדין. לכן העצה היעוצה ועצה טובה קמ"ל, אם כבודו ילמוד כל השו"ע קודם הפסח אזי שקטה טענת הדין שילמדנו, כי כבר למדו אותו קודם הפסח דשואלין ודורשין ל' יום, לכן ירוויח שלא יזמינו לו משמים שום שאלות.

מי כעמך ישראל

כשהגיעו ימי הפסח, היה אומר הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א: רבונו של עולם, הבט נא וראה, איך הממשלה גזרה שלא להביא סחורות ממדינות אחרות, והעמידה שוטרים ושומרים על כל הגבולות, ואחרי כל זה נמצאים פה כל מיני סחורות ממדינות שונות. ואתה לא העמדת שומרים ושוטרים, רק אמרת בתורתך הקדושה 'לא יראה לך חמץ' (שמות י"ג ז) וראה אם ימצא אפילו משהו חמץ בכל בתי ישראל.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 7:35 ת"א: 7:37 ר"ת: 8:15

חג הפסח

זמני כניסת שבת

ירושלים: 6:21 ת"א: 6:37

שהמשרת חזר עם החזרת עלה ראש- העיר על הכרכרה וחזר לביתו. ליותר מזה הוא לא היה זקוק.

לר' הלל לא היה עתה ספק בכך, שראש-עיריית רומא בכבודו ובעצמו הוא יהודי. ולא זו בלבד, אלא שהוא יהודי שומר-מצוות, שבא בעצמו לשוק כדי לקנות את המרור לליל- הסדר. אבל כיצד יוכל הלל להגיע אליו ולגלות לו את בעייתו?

הרבה אפשרויות לא עמדו בפניו, כשהחליט לגשת לביתו של ראש- העיר ולבקש ראיון דחוף בעניין שאינו סובל דיחוי. הוא נתקבל אצל ראש-העיר וביקש לשוחח עמו בארבע- עיניים.

"אני יהודי", פתח ואמר, כשעיניו בוחנות את פני ראש-העיר. "התעכבתי כאן שלא באשמתי ואין לי היכן לחגוג את ה'סדר'. ראייתי קונה בשוק חזרת והחלטתי שאתה יהודי. אני מבקש ממך, שתאפשר לי להתארח בבית בשמונת ימי החג."

כשר' הלל דיבר היו פניו של ראש-העיר אטומות, רק עיניו הביטו בו בעירנות. כשסיים את דבריו, לא אמר ראש-העיר דבר. הוא קם ממקומו, אחז בזרועו של ר' הלל והכניסו לחדר שני. שם פתח דלת סודית שהובילה לאולם תת-קרקעי גדול. באולם הזה עמדו שולחנות ערוכים וריח של מאכלי-חג עמד באוויר. ראש- העיר הכניסו לחדר צדדי ואמר לו: "כאן תוכל לעשות את החג בביטחון".

ר' הלל לא האמין למראה עיניו. היה נדמה לו שהוא מצוי בתוך איזשהו חלום לא- מציאותי. לקראת שעת המנחה קרא לו משרת לתפילה, והובילו לבית-כנסת קטן, אך יפה ומהודר מאין כמותו. שם התקבצו כעשרים יהודים שחיו חיי-יהדות במחתרת ברומא.

בתום תפילת ערבית איחלו המתפללים 'חג-שמח' איש לרעהו ונכנסו לאולם הגדול כדי לערוך את הסדר. ראש-העיר הושיב את ר' הלל בראש השולחן והוא ממש היה צריך לצבוט את עצמו כדי להאמין שאינו חולם. "הזאת רומא, העיר שבה אסור ליהודים לגור?!", שאל את עצמו.

ה'סדר' התנהל כדת וכדין, באווירה מרוממת, כאשר ר' הלל, שהיה תלמיד-חכם, מוסיף מפעם לפעם הסברים ומדרשים על דברי ה'הגדה'.

ליל הסדר במחתרת

מצב-רוחו של ר' הלל, הסוחר המפורסם, היה קרוב לדיכודך. נסיעתו החשאית לרומא נתמשכה יותר מהמתוכנן. לפי תוכניתו המקורית היה צריך להימצא זה מכבר בביתו, במחיצת בני- משפחתו, ולהתכונן יחד עמם לחג-הפסח. אבל הקב"ה רצה אחרת. הנה, הגיע כבר ערב-פסח ועליו לעשות את החג ברומא.

באותה תקופה חל איסור חמור על הימצאותם של יהודים ברומא. יהודי שהיה מעיז להציב את כף רגלו על אדמת העיר היה צפוי לעונש מוות מיידי. אבל מה יעשה סוחר גדול כר' הלל, כאשר עיסקא חשובה ביותר תלוייה בהסכמתם של כמה אנשים ברומא? הוא החליט להתחפש לנוכרי ובדרך זו נכנס אל העיר והסדיר בה את עסקיו, שנתמשכו, כאמור, יותר מהמתוכנן.

אין פלא אפוא שהוא היה מדוכדך. וכי מה יעשה לבדו בעיר נוכריה? היכן יערוך את ה'סדר'? מניין ישיג מצות? כיצד יישמר מאכילת חמוץ בפסח? המחשבה שעליו לחגוג את חג- החירות בתנאים כאלה, גרמה לו עוגמת-נפש עמוקה ביותר.

ולפתע נצנץ רעיון במוחו: "קשה להאמין שאכן אין ברומא יהודים", אמר בלבו. "ודאי חיים בה יהודים המסתירים את עובדת יהדותם. אם כן, אצא לשוק ואראה אם מישוהו קונה מוצרים לפסח, כגון חזרת למרור וכדומה. מי שיקנה דברים כאלה, יש להניח שהינו יהודי".

הרעיון הזה הפיח בלבו תקווה והוא מיהר לצאת אל השוק. הוא עמד והתבונן סביבו שעה ארוכה ולמרבה צערו לא מצא את אשר חיפש. חלפה שעה ועוד שעה, השמש כבר החלה לנטות לכיוון מערב, ור' הלל כבר היה קרוב לייאוש. ולפתע הבחין בכרכרה הדורה שהתקרבה אל השוק וממנה ירד לא אחר מאשר ראש-העיר בכבודו ובעצמו. ר' הלל, שהתבונן בו היטב, ראהו לוחש משהו למשרתו, והלה ניגש אל דוכן ירקות וקנה חופן חזרת! בינתיים התאסף קהל רב סביב כרכרתו של ראש-העיר, וזה הסביר לקהל, שבא במיוחד כדי לעמוד על מצב העניינים בשוק וכדי לראות אילו שיפורים ניתן להכניס בו...

אבל ר' הלל כבר ראה את מה שראה. הוא גם הבחין, שברגע

משל ונמשל

וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים (ראה ט"ז - י"ב)

משל למלך אחד אשר יצא לצוד בשדה, ופגש רועה צאן אשר ישב סמוך לעדר צאנו וחילל בחלילו, האזין המלך לנגינתו הנפלאה של הרועה ונשבה בקסמי הצלילים העדינים, ולא יכול היה לעזוב את המקום, לאחר שסיים הרועה את נגינתו ניגש אליו המלך והתחיל לדבר איתו, ומצא כי הרועה שכלו חד וחריף מאד, ומלא חכמה ותבונה. התפעל המלך מאד וביקש מהרועה לבוא עימו לארמון ולהיות סמוך על שולחנו, הסכים הרועה ובא עם המלך לארמונו. מאז ישב הרועה תדיר בבית המלך, והמלך היה מתייעץ עימו בכל דבר, עד שהפך להיות לאחד משרי המלך החשובים.

יתר השרים קינאו מאד בשר החדש אשר היה כל כך חביב על המלך, והחליטו לנסות ולהדיחו מתפקידו ע"י כך שיעלילו עליו כי גונב הוא כסף מאוצר המלך. כאשר שמע המלך על כך קרא המלך לשר (הרועה לשעבר) כדי לחקור אותו, השר הכחיש את הדבר והוכיח לכולם שהוא ישר ונאמן עד מאד, בכל זאת שכנעו השרים את המלך ללכת לבית השר ולבדוק בביתו, אולי שם ימצאו סימנים לגניבה מבית המלך.

הלך המלך כשהשרים מתלווים אליו לבית השר, ומצאו שביתו רהוט בפשטות רבה, עברו מחדר לחדר, עד שהגיעו לחדר אחד אשר היה נעול על מנעול ובריח. שאל המלך: מה יש בחדר הזה? אדוני המלך - נפל השר על ברכיו והתחנן - בבקשה ממך, אל תבקש ממני לראות מה יש בחדר, משום שאני בוש מאד ממה שמונח בחדר זה. תחנוני השר רק חיזקו את חשדות המלך, ומשום כך התעקש כי יפתחו את החדר, כאשר פתחו את החדר מצאו שהוא ריק ואין בו מאומה, מלבד תרמיל רועים ישן וחליל... תמהו המלך והשרים. אדוני המלך - אמר השר - מיום בואי לארמונך לא התגאיתי כלל במעמדי הרם, זאת משום שבכל יום אני נכנס לחדר הזה, מחלל בחליל וזוכר בעברי כרועה צאן פשוט.

והנמשל: הזכירה "כי עבד היית במצרים" תועיל לאדם לא לבוא לידי גאוה, כי בכל פעם שירגיש בעצמו שבא לידי גאוה, מיד יזכור את עברו שהיה עבד במצרים ותסתלק הגאוה מלבו.

(בשם ה"שאגת אריה" זיע"א)

לאחר אמירת ה'הגדה' החלה הסעודה, שאף היא התנהלה ברוח טובה ומתוך שמחה. ולפתע ראה ר' הלל דבר שהקפיץ אותו ממקומו. לתדהמתו ראה את אחד המשרתים מגיש לנוכחים, שאכלו זה עתה בשר, עוגת-גבינה, והכול נוטלים ממנה ואוכלים לתיאבון. "מה קורה כאן?!", שאל את עצמו בחרדה. "האם יהודים אינם יודעים שאסור לאכול גבינה אחרי בשר?!"

"אני חשבתי שאתם יהודים שומרי-מצוות", קרא לעברו של ראש-העיר, כשדמעות חונקות את גרונו. "עכשיו אני כבר לא יודע אם לא נכשלתי באכילת חמץ בפסח".

במקום להשיב על דבריו, ביקשו ראש-העיר להתכבד בעוגת-הגבינה הטעימה, והתחיל להסביר, שאין הם גורסים שזו עבירה לאכול גבינה אחרי בשר, שאין הדבר חמור כל כך וכו' וכו'. מדבריו היה ניכר, שהוא מחשיב את עצמו ללמדן גדול, והדבר הזה העלה את חמתו של הלל.

ר' הלל פרץ בבכי מר כשנוכח עם מי יש לו עסק ועל שולחנו של מי אכל בליל-הסדר. באולם השתררה דממה והכול הביטו ביהודי המתייפח.

חלפו כמה שניות וראש-העיר אחז בזרועו ואמר ברוך: "אתה יכול להירגע, ר' הלל. אנו שומרים על דיני התורה בדיוק כמוך. אילו היית טועם מהעוגה היית מוצא, שאין היא עוגת-גבינה, אלא 'פרווה' - למרות המראה המטעה שלה".

"אז למה לא אמרתם לי זאת מיד?", זעק ר' הלל. "למה גרמתם לי עוגמת נפש כה רבה?"

"עליך להבין", השיבו ראש-העיר, "שהיה מקום לחשד שמא מרגל אתה שגשלח אלינו ברמייה כדי לגלות את סודנו. רצינו להעמידך בנסיון, ושמחנו לראות, שאתה יהודי תמים וירא-שמים. עכשיו נוכל לשמוח באמת בשמחת חג-הפסח.."

צין אדם לחברו

יתן ויחזור ויתן

מספרים על יהודי עני שנכנס לפני חג הפסח אל הרה"ק רבי דוד מטלנא זיע"א ואמר: בימים אלה באים כולם אל הרב לשאול שאלות בהלכות הפסח. גם לי יש שאלה גדולה: מה נאכל? הביט הצדיק בפניו הכחשות והמורעבות של היהודי ואמר: "אתרץ לך את קושייתך", ובתוך-כך הוציא מטבע מכיסו ונתנו לו. למחרת חזר העני בעיניים מושפלות אל רבי דוד ואמר: "רבי, התירוץ שקיבלתי ממנו אתמול כבר לא נותר ממנו מאום, והקושיה הקשה חזרה למקומה". הרבי חיך והוסיף לו כהנה וכהנה.

שמחת יום טוב

מסופר על הגה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א שהתארח פעם בערב פסח בבית בנו הרב אריה זצ"ל בעיר חאראשן, נפלה שאלה חמורה בפר שנשחט לכבוד החג, ובנו שהיה רב המקום נלאה למצוא לה היתר. רבי ישראל עיין בשאלה ואמר לבנו שהוא נוטל את ההיתר על עצמו, כי לוקח בחשבון שבני העיירה ישארו בחג בלי בשר ויהי' בזה משום צער גדול והפרעת שמחת יום טוב.

לא אצער אדם עבור

מצות מהדרות

רבה של ירושלים עיה"ק, הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א היה משקיע מאמצים רבים באפיית המצות שיהיו בתכלית ההידור והכשרות. פעם קרה

בשעת אפיית המצות, שאחד מעוזריו העיר לו, שאחד העובדים מתרשל קצת בגלגול העיסה, ומן הראוי שהרב יגער בו ויזרו אותו. השיב לו רבי חיים: חס וחלילה, זאת לא אעשה, אני אצער פועל עני וקשי יום, ואגער בו, משום שאני חפץ במצות מהודרות? אני מצדי עושה כל מה שביכולתי ואינני חוסך בהוצאות, ובנוסף לכך מתפלל אני להשי"ת שיזכנו במצות ביתרון ההידור והכשרות, וסמוך ובטוח אני שהקב"ה יקבל תפילתי, כי הוא בוחן לבבות ויודע עד כמה אני חפץ לקיים מצוה זו כהלכתה, אבל לקבל מצות מהודרות תמורת גערה בפועל עניי יצא שכרה בהפסדה.

לימוד זכות לבילי הסדר

הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א בעל ה"בני יששכר" היה נוהג בכל ליל פסח, לפני שהיה עורך את הסדר בביתו, ללכת ולראות כיצד עורכים את הסדר המזוני העם. מכל בתי ישראל בקעו הקולות של הקוראים בהגדה של פסח, ליד אחד הבתים התעכב הרבי ושמע קול יהודי קורא בהגדה: "כנגד ארבעה בנים דברה תורה אחד חכם ואחד רשע וכו', ובכל פעם שהגיע למילת "אחד" צעק בקול רם "אחד" כמו בקריאת שמע, אחר כך סיפר ה"בני יששכר" בהתפעלות, שהיהודי הפשוט עשה מארבעה הבנים, גם מהבן הרשע, תפילה קדושה כמו קריאת שמע.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ט"ו ניסן

יצחק אבינו הרה"ק רבי מאיר מקריסטנופאלי בר צבי (יד המאיר - תקע"ה)

יום ראשון ט"ז ניסן

לוי בן יעקב משבטי קה

יום שני י"ז ניסן

הרה"ק רבי יצחק מסקווירא בר מרדכי מטשענוביל (תרמ"ה)

יום שלישי י"ח ניסן

רבי מאיר הלוי בר טודרוס (הרמ"ה ה"א ד') הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקאליוב בר שלמה (תרל"א)

יום רביעי י"ט ניסן

הרה"ק רבי יהושע פאלק בר אלכסנדר הכהן (דרישה סמ"ע - שע"ד) הרה"ק רבי אהרן מקארלין בר יעקב (תקל"ב) רבי יעקב יוסף בר ישראל חיים מספינקא

יום חמישי כ' ניסן

רב האי גאון בר שריא גאון (ד"א תשצ"ח) הרה"ק רבי יעקב ווייסבלום ממאגליניצא בר אלימלך מליזענסק הרה"ק רבי יחזקאל בר יוסף פאנעט (מראה יחזקאל (תר"ה))

יום שישי כ"א ניסן

הרה"ק רבי דוד לייקעס בר ישראל (תלמיד הבעש"ט - תקנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדון" ולפרסם יוסף חיים על המעשים.

לעבור בפני המתפלל (ה')

א) אם המקומות קבועים לכל אחד שקנו אותם בכסף, ובא אחד ונעמד להתפלל ליד מקומו הקבוע, יש להחמיר ולקום, אבל אם עוסק בתורה, לא יחמיר לקום, וכל שכן רב שיושב עם תלמידים ולומדים, ובאו עשרה המתפללים, שאין צריך לעמוד, ואפילו ממידת חסידות אינו צריך לעמוד. (משנה ברורה סימן ק"ב, ס"ק י"ג)

ב) האיטור לעבור בפני המתפלל, מתחיל מעת שמתחיל המתפלל לומר פסוק ד' שפתי תפתח. (ספר ד"א של תפילה, סימן א', סעיף ו')

ג) אפילו אם המתפלל עומד בתחנונים שלאחר התפילה, כל זמן שלא פסע ג' פסיעות לאחוריו, אין לעבור או לישב בפניו. (משנה ברורה סימן ק"ב, ס"ק ג')

לע"נ

מרת חנה ברכה הומינר ע"ה
בר אברהם לייב ז"ל
נלב"ע ט"ז ניסן תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז